

AZ ILLEGÁLIS MIGRÁCIÓ AKTUÁLIS TRENDJEI NEMZETBIZTONSÁGI SZEMSZÖGBŐL

Az illegális migráció a közbeszédben sokszor az egyik legfőbb veszélyforrásként jelentkezik. Holott általában nincs többről szó, mint a harmadik világból – hátrányos helyzetből, vagy halmozottan hátrányos körülmények közül, sok esetben valódi üldöztetés elől – egy jobb, élhetőbb, gazdasági értelemben vágyott nyugati életforma elérése érdekében megtett útról. A jelenség tömeges volta, a kibocsátó térségek biztonsági helyzete, a kulturális és politikai, etnikai ellentétek erőszakos megvívása/leképezése mind olyan kockázatokat hordoz, amely arra készteti a befogadó és tranzit-országokat, hogy alaposabban vizsgálják az illegális migráció hátterét, az azt szervező csempészhálózatokat, az esetlegesen az útvonalakra ráépülő terrorszervezetek törekvéseit, a konfliktuszónákba utazó, és onnan hazatérő harcosokat. Szintén vizsgálni szükséges a befogadó társadalomra, illetve az állam intézményeire gyakorolt hatásokat.

Látható, hogy a kihívások és kockázatok komplex kezelése csak rendészeti és bünyügyi eszközökkel nem megvalósítható. Nyilván, a határrendészeti szakterület – az első vonalban – találkozik és kezeli az illegális migráns tömegeket, míg a bünyügyi felderítés a csempész szervezetek bomlasztásával, a fő szervezők büntetőeljárás alá vonásával járul hozzá a jelenség elleni küzdelemhez. A nemzetbiztonsági szolgálatok pedig – együttműködve a határrendészeti, a bünyügyi, a menekültügyi és egyéb, a migrációt kezelő szervekkel – komplex megközelítéssel a jelenség aktuális trendjeinek felderítésére törekednek, felmérik a reális kockázatok körét, értékelik a külső és belső környezetet, és szükség esetén fellépnek a közvetlen és a közvetett hatások megelőzése, vagy mérséklése érdekében.

A jelenlegi trendek pontos megértése, a várható kockázatok felmérése érdekében célszerű egy rövid, nyílt információkon alapuló nemzetbiztonsági helyzetelemzés elvégzése. Két részre bontottuk az áttekintést: egyrészt a külső környezet bemutatására, másrészt a belső (hazai) környezet helyzetének feltárására törekedtünk.

A külső környezet

A kibocsátó országok és térségek az alábbi, figyelmet érdemlő jellemzőkkel bírnak 2014-ben.

Afganisztán

- Elhúzódó konfliktusterület, törzsi és etnikai széttagoltság.
- Nagyhatalmak befolyási övezetében.
- Deformálódott politikai kultúra – erőszak kultúrája.
- Az iszlám vallás fundamentalista értelmezése – az oktatás problematikája.

- Modernizáció ellenes beállítódás, infrastruktúra elégtelen szintje, földrajzi széttöredezettség hatásai.
- A fentiek miatt –hadurak, drog alapanyag termesztés, drogkereskedelem.
- Tálib erők harcai.
- A NATO és nyugati szövetségesek missziójának diszfunkcionális leágazásai – például civil célpontok támadása.
- A fentiek nagy többsége miatt migrációt ösztönző hatás, kibocsátó jelleg (push faktorok) érvényesülése.
- Várhatóan hosszútávon is fennmarad a migrációs potenciál.

Pakisztán

- Afganisztánhoz hasonlóan jelentős migrációs potenciál.
- Földrajzi értelemben szintén sokszínű, hegyi törzsi területek és Afganisztán között az állam által nem uralt területek.
- Iszlám radikálisok térnyerése a katonai és a politikai elitben.
- Élő gyarmati angolszász kultúra, és jelentős élő, aktív kapcsolatok Nagy-Britanniában élő jelentős pakisztáni közösséggel.
- Regionális versengés Indiával, Afganisztán mint instabil szomszéd.
- Nagyhatalmak befolyása, romló kapcsolatok az USA-val, Kína növekvő ereje, kapcsolatok bővülése.
- Népeség növekedése.

Szíria

- Polgárháborús helyzet, tartós szembenállás.
- A konfliktus erőszakos szintje jelentős, tömegmészárlások, tömegpusztító fegyverek bevetése.
- Egyes szunnita erők új terrrorszervezeteket hoztak létre.
- Irán és Szaúd-Arábia mint stabilizáló, vagy destabilizáló tényező.
- Első időkben aktív európai politika Asszad rezsimje ellen, később frusztrált elzárkózás az iszlamista erők térnyerése miatt.
- USA részéről gyenge külpolitikai elköteleződés, „Irak-szindróma” elkerülése.
- Hatalmas menekültügyi probléma, a lakosság aktív részvétele szenvedő félként a konfliktusban, eközben a helyzet regionális kiszélesedése –szent háború, nem csak területekért, hanem a kalifátus visszaállításának eszméiségeért
- Szent háború megköveteli az európai diaszpórák közösségeitől is az áldozatot, ezért tömegesen utaznak Európából harcolni, vagy logisztikai segítséget adni.
- Tömeges menekülthullámmal együtt visszatérő, pihenő harcosok, akik az elmúlt években elméleti és gyakorlati szinten egyaránt kiképzett terroristának minősülnek.
- Közép- hosszútávon: marad a humanitárius katasztrófa, több (4-6) millió ember elmenekült.
- Főként regionális menekültszorongás, láthatóan vissza kívánnak térni, de jelentős mértékben nő Európa migrációs nyomása. Európának több szíriai menekültöt kell befogadnia, segíteni.

Irak

- USA beavatkozása óta politikailag széttagolt ország, egyben az amerikai megszálló hadsereg elleni küzdelem.
- Szunnita, síita ellentétek, kurd államiség megalapítására tett törekvések.
- Demokráciaépítés hibái és erőltetése.
- Az amerikai erők távozása után vélelmezhetően erős iráni befolyás, síita kormányzatok.
- Szunnita ébredés Szíriában és a régióban, 2014 nyarára az iszlám szunnita harcosai, a Levantei iszlám terrrorszervezet előretörése.
- Iszlám kalifátus létrehozása a cél.
- Vallási, törzsi ellentétek kiújulása esetén, az erőszak fokozódása esetén jelentős migrációs potenciál.

A Közel-Kelet, benne Irak és Szíria polgárháborús helyzete, valamint a palesztin-izraeli konfliktus megoldatlansága az irányba mutat, hogy rövid- és középtávon jelentősebb menekülthullám indulhat el

Észak-Afrika országai

- 2011. évi társadalmi és politikai mozgalmak lecsengtek, de: nem született egyik országban sem igazi változás, amely a demográfiai, társadalmi, politikai kríziseket a közeljövőben kizárná.
- Egyiptom: jellemző az erőszak elnyomása, bizonytalan külpolitikai orientáció, a polgárháborús helyzet réme fenyeget.
- Líbia: a helyzet rosszabbodott, a központi kormány gyenge, az állam egysége kérdéses.
- Az afrikai országok képtelenek feltartóztatni, kezelni az afrikai migrációt, szűrő funkció csekély.
- Ceuta, Mellila enklávék.
- Tengeri útvonal során – jelentős szervezők, zsúfolt hajók, jelentős profit.
- Közép- és hosszútávon: negatív előrejelzések, kezelhetetlennek tűnő menekülthullámok, főként gazdasági menekülők.

Jelentős kibocsátó és egyben tranzitországok, „migrációs elosztó-országok” helyzete Magyarország szempontjából:

Törökország

- Az ország regionális „hatalmi játékos”, befolyását is növelte az elmúlt években.
- Jelenleg törékeny gazdasági és belpolitikai helyzet.
- Migrációs szempontból: legfőbb elosztó központ.
- Ázsiai, közel-keleti, észak-afrikai útvonalak találkozási pontja.
- Régi múltra visszatekintő, jelentős emberkereskedelmi és embercsempész kultúra.
- Elmúlt évtizedekben gyenge határőrizet, a konfliktusok militáns kezelése.
- Széttöredezett határok, partszakaszok.

- Rossz szomszédság, Kaukázus irányába befolyás és bizalmatlanság, feszült kapcsolatrendszer Görögországgal.
- Török diaszpóra jelentős Németországban, Ausztriában, Svájcban és Európa más országaiban is.
- Kurd kérdés megoldatlansága.
- Kurdok függetlenségi mozgalmak, terrrorszervezetek, kurd államiség magvának kialakulása, szintén potenciális regionális konfliktus.
- Kurd és török diaszpórák belső konfliktusai Európában, élénk kapcsolat az anyaország és a diaszpóra között.
- Hatalmas kereslet az embercsempészésre, kialakult kínálat, amely nemzetközi csempészhálózatokat eredményezett. (Törökország, főként Isztambul és a nyugati partszakasz – görög szigetvilág felé jelentős csempészés, az illegális migráció terén az ország kibocsátó, és fő tranzitország egyben, a csempésztevékenység megszervezése terén jelentős kihívások.)

Görögország:

- EU és NATO tag.
- Jelentős gazdasági problémákkal, a politikai szélsőségek jelenléte és megerősödése az országban.
- Hatalmas illegális migráns tömeg él az országban.
- A görög eljárásrendek és hatósági hozzáállás nem EU konform.
- Határok – szigetvilág védhetetlen.
- Fő bevételi forrás: turizmus, erőteljes tengeri razzia és hatósági jelenlét ezzel ellentétes lenne.
- Szomszédsági kapcsolatok rosszak (Macedónia, Törökország).
- Főként tranzitország, a görög társadalmi helyzet, belpolitikai változások migrációs hullámokat indukálnak.
- Növekvő fellépés az illegális migráció ellen.
- Akár javulás is várható középtávon, de az instabil belpolitikai helyzet miatt kiszámíthatatlan.

A belső környezet

Az észak-afrikai események és a szíriai, afganisztáni helyzet 2011-től érzékelhetően növelte Európa migrációs nyomását. Néhány statisztikai adat segítségével érzékeltetjük a magyarországi helyzetet.

Tiltott határátlépés és kísérlete szabálysértés elkövetők száma 2012-ben összesen 6725 eset, amely 2013-ra 22877-re emelkedett. (Csak a szerb viszonylatban 18955 eset 2013-ban!) Tiltott határátlépés és kísérlete szabálysértést elkövetők főbb állampolgársági kategóriái: a koszovói 6338 fővel, a pakisztáni 3160 fővel, az afgán 2274 fővel, az algériai 1085 fővel és a szír 1039 fővel.⁵⁸⁴ A rendőrség határrendészeti statisztikájánál ugyanakkor figyelembe kell venni évközi jogszabályi változásokat, illetve a jogértelmezés és a jogalkalmazás időszakos változásait.

⁵⁸⁴ http://www.police.hu/sites/default/files/hatarrendeszet_szoveges_2013._12_0.pdf, (Letöltés ideje: 2014.07.20.)

2013 év első felének kiugró migrációs adatai mögött nyilvánvalóan feltételezhető az a körülmény, hogy nem vették őrizetbe az illegális határátlépőket, amennyiben menekültstátuszért folyamodtak, szabadon mozoghattak a befogadó állomásokról tovább nyugati irányba. Ennek pontos háttéréről, és az esetleges egyéb számba jöhető tényezőkről külön tanulmány készült.⁵⁸⁵ Annyit ugyanakkor érdemes megjegyezni, hogy 2013 első felében az illegális migránsok a tapasztalatok szerint szándékolatlan akarták felfedni magukat a hatóságok előtt, így a látencia csökkent, a statisztika pedig az „egyekbe szökött”. Azóta – lényegében a menekültügyi őrizet intézményének bevezetése óta – az illegális migrációs cselekmények száma csökkent, ám a látencia, illetve az e mögötti jelenség, az embercsempészség szervezett jellegű megvalósítása markánsan növekedett.

Áttekintettük a menekültstátuszt kérelmezők statisztikai adatait is, amely szintén beszédes. 2012-ben 2157 fő kért menekültstátuszt, 2013-ban 18900 fő (ebből 16516-an illegálisan lépték át a határt). Noha egyértelműen a koszovóiak éltek – többnyire alaptalanul – a lehetőséggel, markáns növekedést mutat az afgán, a pakisztáni, a szíriai kérelmezők száma, de néhány észak-afrikai és afrikai ország polgárainak kérelmei is szignifikáns eltérést mutatnak.⁵⁸⁶

Magyarország továbbra is tranzitország. Az illegális migránsokat szállító csempészek autópályákat, főbb közlekedési utakat, de a felfedést elkerülendő akár alsóbbrendű utakat is igénybe vesznek. Jellemző, hogy a magyar-szerb határtérségben a zöldhatáron átkelő migránsokat kisbuszokkal szállítják többnyire Ausztria irányába. Az elfogott, vagy magát feladó illegális migránsok sok esetben menekültstátuszért folyamodnak, majd a befogadó állomásokról – a menekültügyi eljárás alatt azt egyoldalúan megszakítva – távoznak, általában embercsempész segítségével.

Jelenleg, ahogy a fenti szám adatok mutatták (és a BÁH, valamint a Rendőrség statisztikái is egyértelműen bizonyítják), főként a magyar-szerb határszakasz migrációs nyomása jelentős, amely a balkáni migrációs útvonal telítettségét jelzi. Amint az fent bemutatottuk, a konfliktuszónákból induló migránsok Törökországon és/vagy Görögországon keresztül utaznak tovább. Sok esetben Bulgária-Románia-Magyarország útvonalat használva, de érezhető a bolgár fal felépítésének terelő hatása is, amely a Macedónia-Koszovó-Szerbia-Magyarország útvonalra tereli a migrációt.

Eközben Magyarország, mint Ukrajna szomszédja, és mint a kárpátaljai magyarokért felelősséggel tartozó ország folyamatosan vizsgálja, hogy a konfliktus és annak elhúzódása, vagy egy-egy eseménye kivált-e tömeges menekülthullámot. Az orosz-ukrán szembenállás migrációs kockázatai reálisak, hazánk felkészült a menekülők fogadására. Egy ilyen nem kívánt műveleti helyzet ugyanakkor jelentős erőfeszítéseket igényel, főként, ha eközben a déli határainakon tízezres nagyságrendben érkeznek a harmadik világ polgárai.

⁵⁸⁵ Ritecz György: Ami a számok mögött van, avagy amiről nem beszélünk. Határrendészeti tanulmányok 2014/1. sz. 23-43.o.

⁵⁸⁶ A BÁH statisztikai adatai szerint: a 2012-es 327-ről 2013-ra 3081 főre a pakisztáni kérelmezők száma, az afgán 880-ról 2328-ra, a szíriai 145-ről 977-ra, de jelentősen nőtt az algériai és marokkói kérelmezők száma is. Utóbbiak fő migrációs útvonala nem a hazánkon átvezető „klasszikus balkáni” útvonal, hanem a tengeri. Ez több, itt nem részletezett okra is visszavezethető, de a jelenség mindenképpen figyelemreméltó. Forrás: BÁH Kiadványfüzet 2012-2013.

http://www.bmbah.hu/jomla/index.php?option=com_k2&view=item&layout=item&id=177&Itemid=1232&lang=h (Letöltés ideje: 2014.07.20.)

Nemzetbiztonsági hatások, kockázatok

A fentiekben nemzetbiztonsági helyzetelemzés keretében áttekintettük a kibocsátó és tranzitterületek biztonsági helyzetét, migrációs kibocsátó potenciálját, és a hazai környezetet. Az illegális migráció az elmúlt években növekvő tendenciát mutatott hazánkban, az utóbbi 2-3 évben pedig az EU-ban is. A földközi-tengeri útvonal „forgalma”, a bárkákat ért tragédiák, az ostrom alatt lévő afrikai spanyol enklávék folyamatosan rávilágítanak, hogy az illegális migránsok tömegei feltartóztathatatlanok, tartózkodásuk legalizálása, életfeltételeik javítása, majd beilleszkedésük Európába a kontinens egyik legfőbb próbatétele. A közösségre, és az egyes tagállamokra a jelenség számos hatással bír, ezek egy része szociális, kulturális, de sajnos sok esetben rendészeti válaszokat kíván. A társadalmi béke megőrzése, a belső rend szavatolása megkívánja, hogy a nemzetbiztonsági szolgálatok felmérjék a jelenség közvetlen és közvetett hatásait, valamint azonosítsák és lehetőleg előzzék is meg a potenciális kockázatokat.

A hatások számosak lehetnek. A közvetlen hatásokkal elsőként a határrendészeti szakterület szembesül. Tömeges menekülthullám esetén a migránsok elhelyezése, ételmezése, az egészségügyi szűrés a rendőrség és a BÁH mellett a katasztrófavédelem beavatkozását igényelheti.

A válságövezetektől érkezők esetén a terrorkockázatok reálisak, amelyek szűrése a TEK feladata. A rendvédelmi szervek, a bevándorlási hatóság és a hírszerzés, elhárítás szolgálhat olyan adatokkal, amely segítheti felderíteni azon kockázatot jelentő személyeket, akik további ellenőrzése akár európai – partnerszolgálatokkal közös – műveletek keretében indokoltá válik. A nagy európai szolgálatok az elmúlt időszakban tájékoztatták a közvéleményt az ún. visszatérő harcosok okozta jelentős biztonsági deficitre, a kihívás nagyságára.⁵⁸⁷ A brit elhárítás nyilvánosságra hozta, hogy mintegy 500 brit háttérű harcost tart nyilván, és visszatérésük esetén ellenőrzésükre intézkedik.⁵⁸⁸ 2014. június 18-ai MTI tudósítás alapján Németországban a belbiztonsági hatóságok szerint szélsőséges iszlamisták terrortámadásaival kell számolni. Thomas de Maiziere német belügyminiszter sajtótájékoztatóján jelezte, hogy a Szíriából és Irakból visszatérő harcosok „halálos veszélyt” jelentenek. A miniszter a májusi, brüsszeli zsidó múzeumot ért terrortámadás kapcsán megemlítette, hogy annak feltételezett elkövetője egy – Frankfurton át – Szíriából visszatért francia állampolgárságú iszlamista.

Az embercsempész hálózatok elleni küzdelem a bűnügyi információk szisztematikus, mélységi gyűjtését, a társszervekkel, a szomszédos országok hatóságaival történő megosztását, tehát a határokon átnyúló kockázatok legyőzése közös, összehangolt erőfeszítéseket igényelnek. A szervezett bűnözői csoportok bomlasztása, pontos felderítésük és felszámolásuk olyan rendőri feladat, amelynek sikere nemzetbiztonsági szinten jelentkezik. A sokáig, esetleg korrupción alapon „állami” támogatást élvező bűnszervezetek kinőhetnek eredeti jellegüket, így bűnügyi úton történő felszámolásuk kiemelt cél. A sikeres embercsempész szervezetek diszkreditálják a határrendészetet, a bevándorlási hatóságot. Amennyiben az EU nyugati tagállamai érzékelik, hogy hazánkon keresztül jelentős migrációs nyomás éri országaikat, különféle fórumokon jelzik elégedetlenségüket. A

⁵⁸⁷ Többek között a német BfV elhárító szolgálat 2013-as éves jelentésében felhívja a figyelmet a Szíriába utazó és onnan Európába visszatérő harcosok okozta veszélyre. Vö. http://www.verfassungsschutz.de/de/download-manager/_vsbericht-2013.pdf, 194-197. o. (Letöltés ideje: 2014. július 21.)

⁵⁸⁸ <http://www.bbc.com/news/uk-27947343>, <https://www.mi5.gov.uk/home/the-threats/terrorism/international-terrorism/international-terrorism-and-the-uk/foreign-fighters.html> (Letöltés ideje: 2014. július 21.)

külföldi politikai, gazdasági nyomás megelőzése szintén nemzetbiztonsági és nemzetgazdasági érdek.

A közvetlen hatások közé sorolható a magyar menekültügyi rendszert érő nyomás fokozódása. Az illegális migráció elmúlt évekbeli jelentős növekedésével, illetve a 2013-as év első félévének sajátos helyzetével (amikor a migránsok embercsempész nélkül a zöldhatáron átlépve tudatosan várták és keresték a hatósági felfedést, majd a nyitott menekülttáborokban időt és energiát nyertek továbbutazásukhoz) a BÁH menekültügyi központjai több esetben befogadó kapacitásiak határára értek. A hatáskörrel rendelkező irányítók és vezetők újabb tábor, a Vámosszabadi megnyitása mellett döntöttek.

Összefoglalva, az illegális migráció növekedése kapcsán közvetlen nemzetbiztonsági hatásnak tekinthető a határrendészeti tevékenység fenntartása, fokozása, az erők koncentrálása, a nemzetközi határrendészeti együttműködés intenzitásának növelése, szükség esetén a FRONTEX és egyéb szakmai felületek bevonása. Szintén közvetlen hatás a bűnügyi helyzet megváltozása, az embercsempész szervezetek megerősödése, a kínálatra történő azonnali ráépülés, illetve az erre reakcióként bűnügyi felderítő tevékenység fokozásának igénye. A Szíriában és Irakban, továbbá Észak-Afrika egyes országaiban, sőt, Afganisztánban és más válságzónákban zajló konfliktusok visszatérő harcosai aktuálisan komoly terrorkockázatokat vetnek fel. Harctéri tapasztalataik, egyéni akciókészségük, radikalizálódott nézeteik nyomán veszélyes elemekként vannak újra jelen Európa nagyvárosaiban.

A közvetett nemzetbiztonsági hatások az alábbiak: az illegális/vagy legális migránsok körében jelentős mértékben vannak jelen a válságzónákból származók. A BÁH statisztikáiból ismert, hogy a menekültstátuszt kérelmezők túlnyomó többsége illegálisan lép be az országba.⁵⁸⁹ Ebből figyelmet érdemlő a válságzónákból, illetve Észak-Afrikából érkező menekültek számának növekedése:

Szíriaiak:	Afgánok:	Algériaiak:	Marokkóiak:
2011: 91 fő	2011: 649 fő	2011: 56 fő	2011: 30 fő
2012: 145 fő	2012: 880 fő	2012: 59 fő	2012: 47 fő
2013: 977 fő	2013: 2328 fő	2013: 1116 fő	2013: 496 fő

Közvetett nemzetbiztonsági hatásként jelentkezik a válságzónákból érkező közé potenciálisan megbúvó, visszatérő harcosok és logisztikai támogatóik élményeinek, tapasztalatainak közvetítése és átadása a nyugati fiatal, radikalizációra hajlamos iszlamisták részére. A nyugati társadalmakban létező diaszpórák körében a visszatérők képesek nyugtalanságot kelteni. Az egyes országok nemzetbiztonsági szolgálatait és a többségi társadalom közreműködői jelentős erőket fektetnek ezen fiatalok „normális” életbe történő visszavezetésére, azaz a deradikalizációra.⁵⁹⁰ A közvetett nemzetbiztonsági hatások körében jelentős, Magyarországon több esetben tapasztalt jelenségek az alábbiak: a menekülttáborok belső biztonságának alkalmankénti megrendülése, rendkívüli események a táborok területén és vagy közvetlen környezetében, illetve a helyi lakosság demokratikus tiltakozásának (mint legitim eszköz) radikalizálódása, akár szélsőséges gondolatvilágot

⁵⁸⁹ A BÁH fent hivatkozott 2012-2013. statisztikai kiadványfüzete alapján a 2013-as évben 18900 fő kért Magyarországon menekültstátuszt, ebből 18590 fő, azaz a kérelmezők 98, 35%-a illegálisan lépte át a határt. Természetesen az illegális migráció nem mérhető a menekültstátuszt kérelmezők számával kizárólag, hiszen a látencia is jelentős lehet.

⁵⁹⁰ Lásd bővebben az MI5 fentebb hivatkozott honlapján, a Foreign fighters címszó alatt.

tükröző politikai erők ráépülése a befogadó állomások ellenzőinek mozgalmaira, valamint a többségi társadalom körében a bevándorlás-ellenesség növekedése.

Az alábbi esetek érdemelnék figyelmet a közelmúltból: tömegverekedés a debreceni befogadó állomáson⁵⁹¹ 2013. június 28-án, amelynek háttérében a zsúfoltságra való utalások mellett az etnikai és kulturális háttérből fakadó ellentétek is megjelentek. 2013 októberében éhségstrájk volt Békéscsabán a táborban a nem megfelelő körülmények elleni tiltakozásul⁵⁹². 2013. november 11-én ismeretlen – a táborban elhelyezett – személyek felgyújtották a békéscsabai Menekültügyi Örzött Befogadó Központot.⁵⁹³

A jelentős migrációs nyomás, a sok kérelmező olyan kapacitásbeli korlátokat mutatott meg, amelyek új befogadó intézmények megnyitását tették szükségessé. A kormány döntése értelmében 2013 augusztusától a felduzzadt kérelmezői kör elhelyezése érdekében megnyitották a menekülttábor Vámoszabadin, amelynek ötletét először a helyi képviselőtestület sem támogatta. A befogadó állomást annak üzemelése óta a helyi lakosság, illetve annak egy csoportja részéről erős ellenszenv és tüntetések kísérik. A Vámoszabadi tábor megnyitása ellen tüntetők tág teret kaptak a médiában, a többségi társadalom vélhetően nem tapasztalt atrocitásokat a menekültkérelmezők részéről, félelmek a bűnözés növekedésétől ugyanakkor vélhetően fennmaradtak (annak ellenére, hogy a megerősített rendőri jelenlét szavatolja a település biztonságát).

Egy 2011-ben megjelent tanulmány szavai talán aktuálisabbak ma, mint akkor. „Az évezred első évtizedére a bevándorlás megoldandó politikai problémává vált. Ezen „légkörbe, korszellembe” érkezett meg Afrikából először csak néhány ezer gazdasági menekülő, majd további tízezrek. Az Európai Unió olyan kihívással találta magát szembe, melynek megoldására nem volt előkereshető példa, tán csak az Egyesült Államok esete. A bevándorló-ellenes hangulat eközben felerősítette a szélsőséges politikai formációkat. Ezen politikai erők pedig láthatóan ráépülnek a lakosság félelmeire és előítéleteire.”⁵⁹⁴ Félő, hogy a szélsőjobb oldali radikalizálódás, a többségi társadalom előítéleteinek erőszakos manifesztálódása a migráció jelenlegi trendjei mellett, az integrációs stratégiák kevésbé érzékelhető hatásaival együtt a következő években mind nagyobb számban fordulnak majd elő a kontinensen. Breivik örült támadása a bevándorlók, és az őket befogadó baloldali kultúra ellen irányult, míg Németországban a Nemzetiszocialista Underground nevű illegálisban működő náci sejt gyilkolt török, vagy török háttérűnek vélt személyeket szisztematikusan. Tény, a nemzetbiztonsági szolgálatok és a rendőrség mindkét esetben képtelen volt felderíteni és megelőzni a támadást. A német ügy annyival érzékenyebb, hogy ott a szolgálatot a náci terror-sejt vélhetően „az orránál fogva” vezette.”⁵⁹⁵

⁵⁹¹ http://index.hu/belfold/2013/06/28/tomegverekedes_a_debreceni_menekulttaborban/ (Letöltés ideje: 2014. július 22.)

⁵⁹² <http://www.beol.hu/bekes/kozelet/ehsegsztrajk-van-a-bekescsabai-befogado-allomason-520843> (Letöltés ideje: 2014. július 22.)

⁵⁹³ http://hvg.hu/itthon/20131111_Felgyujtottak_a_bekescsabai_menekulttabor (Letöltés ideje: 2014. július 22.)

⁵⁹⁴ Laufer Balázs: Az észak-afrikai migráció és politikai kétélyek Európában In: Tarrósy István-Glied Viktor-Keserő Dávid (szerk.): Új népvándorlás. Migráció a 21. században Afrika és Európa között. IDResearch/Publikon, Pécs, 2011. 155-167. o.

⁵⁹⁵ http://kitekinto.hu/europa/2012/07/07/mar_2003-ban_tudtak_a_neonaci_terrorhalozatrol/#.U85kzhFOVD8 (Letöltés ideje: 2014. július 22.)

Nemzetbiztonsági válaszok

Tanulmányunkat három fő pillérre építettük. Az első a nemzetbiztonsági helyzetelemzés, azaz a külső és hazai környezet biztonsági szempontú áttekintése volt. A második elem az illegális migráció nemzetbiztonsági – közvetlen és közvetett – hatásainak áttekintésére vállalkozott. A harmadik fő pillérként a kihívásokra és a kockázatokra adott komplex nemzetbiztonsági válaszokat vettük számba.

A nemzetbiztonsági válaszok komplex módon jelennek meg, tartalmazzák a fenti hatásokra adott műveleti és elemzői reakciókat. Az illegális migráció közvetlen és közvetett hatásai egyaránt azt kívánják, hogy a módszerek, az erők és eszközök széles tárházát vessék be a szolgálatok is. (Nemzetbiztonsági válaszok körébe tartozik ugyanakkor az egyéb, például bünyügyi operatív szervek munkája, amennyiben annak eredményei kedvezően hatnak a nemzetbiztonsági helyzetre.)

Az alábbi nemzetbiztonságot erősítő válaszok születtek meg az elmúlt időszakban: fokozott terror-szűrés, fokozott kooperáció a nemzetbiztonsági szolgálatok és a rendőri felderítő szervek között, kiszélesedő nemzetközi együttműködés az embercsempész szervezetek ellen, valamint a nemzetbiztonsági védelemben részesülő – migrációkezelő – objektumokban a hatékony migrációs politikát akadályozó, vagy negatívan befolyásoló pontok detektálása, és a felmerült kockázati elemek felszámolása.

A nemzetbiztonsági válaszok tipizálásakor a közvetlen kockázati hatások leküzdése ellen a titkos információgyűjtés, a külső engedélyköteles eszközök alkalmazása és a magyar rendészeti szervek közötti szoros kooperáció a megoldás. A közvetett hatások esetén a fentiekén túl a korai előrejelzés, a prognosztizáció is jelentős hatékonyságot ad. Az egyik legfőbb nemzetbiztonsági feladat és eszköz a kormányzat tájékoztatása a migrációs tendenciákról, a kihívásokról és a kockázatokról, a szükséges döntések meghozatala érdekében.